ضمایر [او]

کتابی برای تئاتر ابزورد

ترجمه زهرا طهماسبی از «شاه اوبو»ی آلفرد ژاری به چاپ سوم رسید

زهرا طهماسبی دو سال پیش وقتی روبه‌روی یك خبرنگار نشست تا به پرسش‌هایی درباره انتشار ترجمه‌اش از نمایشنامه «شاه اوبو» پاسخ بدهد، بر این تاکید کرد که نویسنده این نمایشنامه یعنی آلفرد ژاری با این‌که از سرآمدان نمایشنامه‌نویسی ابزورد در جهان است، ما ایرانی‌ها او را چندان نمی‌شناسیم. او این حرف‌ها را وقتی می‌زد که ترجمه فارسی‌اش از این اثر در عرض کمتر از سه ماه به چاپ دوم رسیده بود و پیش از او نیز مترجمی دیگر، این اثر را فارسی و منتشر کرده بود. حالا طهماسبی به ما خبر داده این ترجمه که برای بار اول و دوم، سال ۱۳۹۶ در نشر گل‌آذین منتشر شده بود، به چاپ سوم رسیده است. شاید حالا نمایش دوستان ایرانی، آرام‌آرام ژاری را می‌شناسند.

البته از ماجراهای این نمایشنامه هم اگر بدانید، می‌بینید سرنوشت غریبی هم داشته است. آن‌طور که طهماسبی می‌گوید اولین اجرای شاه اوبو در دسامبر ۱۸۹۶ در پاریس اجرا شد که به خاطر واکنش آشوبگرانه تماشاچیان، همان شب اولین متوقف شد.

این نمایشنامه، سبعانه، غریب و کمیک، به خاطر روش‌اش برای برانداختن و واژگونی هنجارها برجسته است. برای کسانی که آن شب در میان تماشاچیان، شاهد عکس‌العمل مخاطبان بودند، از جمله ویلیام باتلر ییتس، رویدادی به نظر می‌رسید که از اهمیت انقلابی برخوردار بود.

امروزه چنین به نظر می‌رسد که این نمایش، دریچه‌ای را به آنچه در سده بیستم، نوگرایی خوانده شد، باز کرده است. این اثر در دادائیسم، فراواقعگرایی و تئاتر ابزورد، پیشرو تلقی می‌شود. طهماسبی را علاوه بر این‌که به عنوان مترجم این نمایشنامه مهم که حالا به چاپ سوم رسیده‌است می‌شناسیم، با شعرهایش نیز به یاد می‌آوریم.

او با انتشار کتاب شعر بود که فعالیت‌های ادبی‌اش را ابتدای دهه ۸۰ شروع کرد. بعدها برای کودکان داستان نوشت و به روزنامه‌نگاری پرداخت. پیش از این هم که اولین ترجمه‌اش را منتشر کند، کتابی پژوهشی منتشر کرد درباره آثار سیمین دانشور که با عنوان «جزیره‌نشین سرگردان» در نشر روزگار منتشر شد.

اگر به دو چاپ پیشین ترجمه زهرا طهماسبی از شاه اوبو نرسیده‌اید، حالا برای چاپ سوم باید سر کیسه را به اندازه ۲۵ هزار تومان شل کنید.

پنجمین چاپ «آرزوهای دست‌ساز»

کتاب «آرزوهای دست‌ساز» نوشته میلاد حبیبی در انتشارات راه‌یار به چاپ پنجم رسید. آن‌طور که مهر نوشته این‌کتاب به‌عنوان اولین اثر از مجموعه تاریخ شفاهی انتشارات راه‌یار با موضوع پیشرفت، روایتی داستانی از شکل‌گیری شرکتی دانش‌بنیان در حوزه فناوری‌های الکترونیک و رایانه‌ای به‌دست چند جوان است که ساخت دوربین ثبت تخلفات راهنمایی و رانندگی یکی از معروف‌ترین اختراعات آنهاست.

غرفه محمدعلی کشاورز در موزه سینما

محمدعلی کشاورز به‌زودی صاحب غرفه‌ای از یادگاری‌ها و افتخاراتش در موزه سینما می‌شود. خبر را ایسنا داده و نوشته احتمالا این غرفه تا دو هفته آینده رونمایی می‌شود. نکته جالب توجه در این است که محمدعلی کشاورز با وجود بیش از نیم قرن سابقه بازیگری درخشان در آثاری بزرگ تا به حال غرفه‌ای در موزه سینما نداشته‌است.

همزمانی اکران خوب بد جلف؛ ارتش سری (قسمت دوم خوب بد جلف) و زن‌ها فرشته‌اند۲ (قسمت دوم زن‌ها فرشته‌اند) و فیلمبرداری گشت ارشاد۳ (قسمت سوم گشت ارشاد) و جدی شدن تولید تگزاس ۳ (قسمت سوم تگزاس) باعث شد در این گزارش سراغ کیفیت سری‌سازی و فیلم‌های دنباله‌دار در سینمای ایران برویم

«خوب، بد، جلف» هم از فیلم‌هایی است که در سری دوم موفق نبوده است

سفره پهنِ سری‌سازی

به بهانه اکران و تولید قسمت‌های تازه چند فیلم نگاهی به فیلم‌های دنباله‌دار در سینمای ایران انداخته‌ایم

علی رستگار
سینما

سری‌سازی‌ها یا فیلم‌های دنباله‌دار عمدتا در سینمای بدنه، تجاری و سرگرم‌کننده اتفاق می‌افتند و مبتنی بر عرضه و تقاضا هستند. اقبال تماشاگران به قسمت اول و فروش خیلی خوب و بالای فیلم، شرکت و سازندگان اثر را به صرافت ساخت دنباله و قسمت یا قسمت‌های بعدی می‌اندازد و کسب سود و دستیابی به فروش بیشتر حرف اول را می‌زند. بنابراین قسمت‌های بعدی فیلم، با همان شخصیت‌های اصلی و در همان ژانر و تقریبا فضای فیلم قبلی و با قصه‌هایی جدید روایت می‌شود. مگر این‌که به اقتضای فیلمنامه و سرنوشت برخی شخصیت‌ها در قسمت اول، برخی نقش‌ها و بازیگران در قسمت‌های بعدی تغییر کنند. اما در مجموع شعار فیلم‌های دنباله‌دار و سری‌سازی‌ها این است که به ترکیب تیم برنده دست نزنند، چون تماشاگران از قسمت اول فیلم خوششان آمده و همان فضا و شخصیت‌ها را پسندیده‌اند، شرکت‌ها و سازندگان اثر هم دوباره سفره‌ای با همان خوراك‌های محبوب برایشان می‌چینند و مخاطبان هم برای مواجهه با قسمت‌های بعدی و اقبال از آنها، روی موارد آشنا و تداعی‌کننده حساب ویژه‌ای باز می‌کند. هرچند به هرحال سازندگان فیلم‌های سریالی، سری‌سازی یا دنباله‌دار، در وفاداری به کلیت فیلم اول، در قصه قسمت‌های بعدی و در جزئیات دنبال تکرار نیستند و تلاش دارند با ایده‌های جدید و خلاقانه تماشاگران را غافلگیر و دوباره نمك‌گیر کنند. این ویژگی مورد اشاره اغلب در فیلم‌های دنباله‌دار موفق سینمای جهان و به‌ویژه هالیوود قابل ردیابی است، اما معمولا در سری‌سازی‌ها، اهداف و انگیزه‌های اقتصادی و سودجویی همه چیز از جمله قصه و فیلمنامه و کیفیت را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد و دنباله‌ها و قسمت‌های بعدی حکم نوعی درجا زدن را پیدا می‌کنند و قسمت اول برخی فیلم‌ها با فاصله کیفی و قابل توجه، حرف اول را می‌زند. گرچه مخاطبان باتوجه به سابقه خوب ذهنی و خاطره خوشی که از قسمت اول و شخصیت‌های آن دارند، به هر حال به تماشای قسمت دوم و احیانا قسمت‌های بعدی خواهند نشست و فیلم‌ها به دلیل همین کنجکاوی به فروش خوبی دست پیدا می‌کنند، اما قطعا رضایتمندی قسمت اول وجود نخواهد داشت و تماشاگران از این فریب و کلاهبرداری سینمایی که در قالب سری‌سازی و فیلم دنباله‌دار به آنها عرضه شده، احساس غبن و پشیمانی خواهند داشت.

سراشیبی کیفیت

متاسفانه دنباله‌سازی در سینمای ایران اغلب در این مسیر پیش رفته و قسمت‌های دوم و سوم، سطح و کیفیت و جذابیتی به‌مراتب کمتر از قسمت اول داشتند. ممکن است که نتوان برخی از این سری‌سازی‌ها را به شارلاتانیسم سینمایی نسبت داد و آنها بری از این برچسب باشند، اما اگر هم هر نیت خوب و خالصانه‌ای در کنار انگیزه مالی وجود داشته دست‌کم در دنباله فیلم و قسمت‌های بعدی که به ثمر ننشسته و با فیلم‌های نچسبی روبه‌رو بودیم. ضمن این‌که این نکته را هم نباید فراموش کرد که سینمای ایران در زمینه سری‌سازی و ساخت فیلم‌های دنباله‌دار، تجربیات اندکی دارد و تنها چند سالی است که آن را جدی گرفته و دنباله‌هایی بر فیلم‌های موفق در گیشه ساخته می‌شود. در سینمای پیش از انقلاب شاید تنها بتوان از فیلم‌های صمد و فیلم‌هایی که با مثلث محمد متوسلانی، گرشا رئوفی و منصور سپهرنیا ساخته می‌شد، به‌عنوان نمونه‌هایی از فیلم‌های دنباله‌دار و سری‌سازی نام برد. نکته قابل اشاره دیگر درباره فیلم‌های دنباله‌دار در سینمای ایران این‌که، در همین تجربیات اندك، چه نمونه‌های پیش از انقلابی و چه آثار سال‌های اخیر، اغلب این کمدی‌ها هستند که سر از سری‌سازی و قسمت‌های دیگر درمی‌آورند و ظاهرا عزم و اراده و عرضه و تقاضایی درباره فیلم‌های محبوب و موفق دیگر در گیشه نیست. در حالی که در سینمای جهان می‌توان فیلم‌های دنباله‌دار متنوعی یافت که در ژانرهای مختلف ساخته می‌شوند. دلیل این اقبال به دنباله‌سازی در سینمای کمدی ایران هم موفقیت و فروش بالای این‌گونه فیلم‌ها در گیشه است و تا وقتی بیشترین فروش و اقبال درباره فیلم‌های کمدی باشد، تنها سازندگان این آثار هستند که به فکر ساخت قسمت‌های بعدی و دنباله‌ها می‌اندازد. ضمن این‌که به‌جز کمدی‌ها، فیلم‌های محبوب و صدرنشین گیشه عمدتا درامی اجتماعی هستند که اساسا راهشان از سری‌سازی و دنباله‌سازی جداست و قصه‌شان در همان فیلم تمام می‌شود و نیازی به روایت دیگری از آن در قسمت‌های بعدی نیست.

و باز از نکته‌های قابل اشاره دیگر این‌که شاید یکی از تفاوت‌های اصلی سری‌سازی و ساخت فیلم‌های دنباله‌دار سینمای ایران با سینمای جهان باشد، این است که برخی کارگردان‌ها و تهیه‌کننده‌های سینمای ایران به‌ویژه همین سازندگان کمدی‌ها، از همان مرحله ساخت قسمت اول بنا را بر تولید سه‌گانه و فیلم‌های دنباله‌دار می‌گذارند، بدون این‌که بازخورد مثبتی از تماشاگران گرفته باشند و حتی فیلم اکران شده باشد! از بس که اطمینان فروش در زمینه کمدی‌های پرچهره فارغ از هر کیفیتی وجود دارد و فیلم‌هایی در ژانرهای دیگر هم یا ساخته نمی‌شوند یا توانی برای رقابت در گیشه ندارند، سازندگان این فیلم‌ها برای بلندمدت برنامه‌ریزی می‌کنند و از همان اول برای ساخت قسمت‌های بعدی هم نقشه می‌کشند. درواقع فیلم‌هایی که گاهی حتی همان قسمت اولشان هم زیادی است یا دست بالا می‌توانند قصه‌شان را یك بار روایت کنند، شوخی و کنایه‌های جنسی و سیاسی‌شان را تقسیم بر دو سه و احتمالا بیشتر می‌کنند و در قالب سری‌سازی به‌خورد مخاطبان می‌دهند و حتما هم به فروش‌های خوبی در گیشه دست پیدا می‌کنند. این در حالی است که در سینمای جهان، به معنای واقعی کلمه بحث عرضه و تقاضا مطرح است و تا خبری از استقبال بالای تماشاگران از قسمت اول و توجیه اقتصادی نباشد، ساخت قسمت‌های بعدی معنی ندارد.

خوب بد جلف

کارگردان: پیمان قاسم‌خانی

مکث: اولین فیلم سینمایی پیمان قاسم‌خانی به‌عنوان کارگردان که سال ۹۵ ساخته و اواخر بهمن ماه همان سال هم روانه اکران شد، چیزهای خوبی برای دوست داشته شدن و موفقیت داشت؛ اول خود قاسم‌خانی به‌عنوان نویسنده‌ای خوش قریحه و مثلث بامزه حمید فرخ‌نژاد، پژمان جمشیدی و سام درخشانی و شوخی‌های درست و به‌موقع. فیلم گیشه موفقی داشت و ۱۶/۲۸۸/۴۸۸/۰۰۰ تومان فروخت و تا اینجا یازدهمین فیلم پرفروش تاریخ سینمای ایران است. اما قسمت دوم فیلم که سال ۹۸ ساخته شد، به جز شوخی‌های خوب اندك و برخی صحنه‌های بامزه، کیفیتی پایین‌تر از قسمت اول داشت.

تاسف‌بارتر این‌که قصه فیلم به سرانجامی هم نمی‌رسد و سازندگان، تماشاگران را به قسمت سوم فیلم حواله می‌دهند. ممکن بود اگر شرایط غیراز این بود، «خوب بد جلف ۲: ارتش سری» به فروش خوبی در گیشه دست پیدا می‌کرد، اما در این اوضاع کرونایی در مقابل رقیب قلدری چون شنای پروانه کاری از پیش نبرد و تنها حدود یك میلیارد و ۲۶۰ میلیون تومان فروخته است.

گشت ارشاد

کارگردان: سعید سهیلی

مکث: گشت ارشاد که سال ۹۰ ساخته و سال بعدش اکران شد، از جنجالی‌ترین و حاشیه‌سازترین فیلم‌های سینمای ایران است. عنوان فیلم، کنجکاوی برانگیز بود و تماشاگران زیادی را به سینما کشاند، هرچند نمایش فیلم به دلیل حساسیت‌ها و برخی مخالفت‌ها، متوقف شد، اما بعدتر نسخه قاچاق آن بسیار دیده شد. مثلث حمید فرخ‌نژاد، ساعد سهیلی و پولاد کیمیایی بامزگی‌هایی داشتند و حرف‌هایی می‌زدند که دل خنك می‌کرد! نباید فروش ۱/۵۳۳/۰۰۰/۰۰۰ تومانی فیلم را ملاك قرار دهیم و اگر اکران فیلم ادامه می‌یافت، بسیار بیشتر از این می‌فروخت. گشت ارشاد از جمله فیلم‌هایی بود که باوجود ظاهرا مرگ یکی از شخصیت‌های اصلی، ظرفیت ادامه را داشت.

سازندگان همین کار را هم انجام دادند و اتفاقا آن شخصیت ظاهرا مرده را هم زنده کردند. نتیجه فروش ۱۹/۷۸۵/۲۹۶/۸۰۰ تومانی گشت ۲ در گیشه بود و باعث شده تا اینجا این فیلم، رتبه هشتم پرفروش‌ترین فیلم‌های سینمای ایران را داشته باشد. اما این فروش صرفا به خاطر کنجکاوی تماشاگران و حاشیه‌های قسمت اول بود و خود فیلم کیفیت و شوخی‌هایی نازل داشت. هرچه بود فارغ از عدم رضایتمندی برخی تماشاگران، سازندگان همان فروش بالا را ملاك ساخت گشت ارشاد ۳ قرار دادند که حالا روزهای آخر فیلمبرداری

بینید، بخرید

صد اثر، صد هنرمند گلستان در فضای مجازی

بیست‌وهشتمین دوره نمایشگاه صد اثر صد هنرمند، رویداد تابستانی گالری گلستان، به‌دلیل شرایط وخیمی که کرونا به‌وجودآورده است دهم مرداد تا اول مهر در فضای مجازی برپا می‌شود.

لیلی گلستان، مدیر گالری گلستان و طراح این رویداد با اعلام این خبر گفته قیمت آثار از ۲۵۰ هزار تومان شروع می‌شود، اما میانگین قیمت‌ها حدود یك تا پنج میلیون تومان است.

عدد اول

صمد طاهری در نیماژ

۴

چاپ اول کتاب‌های «سنگ و سپر» و «شکار شبانه»، چاپ ششم کتاب «زخم شیر» و چاپ سوم رمان «برگ هیچ درختی» در قالب مجموعه چهار کتاب صمد طاهری در نشر نیماژ منتشر شد. طاهری را بیشتر به داستان‌های کوتاه رئالیستی‌اش می‌شناسیم. آن‌طور که روابط‌عمومی نشر نیماژ به جام‌جم خبر داده، قیمت این کتاب‌ها به ترتیب ۳۰ هزار تومان، ۲۷ هزار تومان و دو کتاب آخر ۱۷ هزار تومان است.

عدد دوم

۹۹ در ۹۹ در انقلاب

۱۹۹

این روزها نمایشگاه فروش سالانه آثار در پردیس فرهنگی هنری مهرسان با نام «۹۹ در ۹۹» در حال برگزاری است و ماجرا قرار است تا ۲۷ مرداد ادامه داشته‌باشد. آن‌طور که ایسنا نوشته همه ۱۹۹ اثر این نمایشگاه آثار در ابعاد کوچك و با قیمت‌های بین ۵۰۰ هزار تومان تا ۵۰ میلیون تومان عرضه شده‌اند. ورود عموم به پردیس فرهنگی هنری مهرسان واقع در میدان انقلاب آزاد است.

راش [سینمای جهان]

نمایش کارتونی دنیای سینما و ماجراهای آن

صداپیشگی دوباره رایان رینولدز

کیکاووس زیاری
سینمای جهان

یکی از کارهای مورد علاقه بازیگران سینما این است که صدایشان را به شخصیت‌های فیلم‌های کارتونی قرض بدهند. آنها عقیده دارند این کار بسیار سخت و چالش‌برانگیز است.

حالا رایان رینولدز که قبلا در این وادی کار کرده، یك‌بار دیگر با قرض دادن صدایش به یك شخصیت پویانمایی با یك محصول کارتونی تازه همکاری می‌کند. این پویانمایی با نام «فوتا موکا» ساخته می‌شود و یك مجموعه دنباله‌دار خواهد بود. شبکه اینترنتی کوئیبی که محصولاتش را به صورت استریم و زنده در اینترنت پخش می‌کند، تهیه‌کننده این مجموعه کارتونی است. جیم و برایان کوهی فیلمنامه فوتا موکا را نوشته‌اند و از تهیه‌کنندگان آن هم خواهند بود. شنیده‌ها حکایت از آن می‌کند که داستان مجموعه در دنیای سینما اتفاق می‌افتد و ماجراهای پشت پرده این رسانه پرقدرت و پربیننده، خط اصلی داستان آن را تشکیل می‌دهد. البته باید به این نکته اشاره کرد که فوتا موکا قرار نیست لحنی افشاگرانه و انتقادی داشته باشد و بیشتر کاری سرگرم‌کننده و مفرح است. ساموئل ال جکسون دومین صداپیشه فیلم است. در داستان این مجموعه فیلم، رینولدز و جکسون دوستانی صمیمی هستند و کارهای مشترك زیادی با هم انجام داده‌اند. اما وقتی اتفاقی پیش‌بینی نشده شرایط را به سمت غلطی می‌برد، دوستی این دو محك زده می‌شود. نکته جالب این است که جکسون و رینولدز بیرون از قاب سینما هم دوستانی صمیمی هستند و دو سال قبل اکشن کمدی ماجراجویانه «محافظ هیتمن» را با هم بازی کردند. دومین قسمت این فیلم هم ساخته شده که قرار است بعد از عادی شدن اوضاع جهان، در بهار سال آینده میلادی روی پرده سینماها برود. تهیه‌کنندگان فوتا موکا زمانی برای شروع کار تولید آن تعیین نکرده‌اند و مشخص نیست چه زمانی پخش اینترنتی خواهد داشت. نزدیکان رینولدز می‌گویند این اثر کارتونی تا زودتر از تابستان سال آینده میلادی آماده پخش نخواهد شد. رینولدز هفت سال قبل در انیمیشن «خانواده کرودها»، به‌جای شخصیت محوری داستان حرف زد. این کارتون داستانش را به دوران عصر حجر برد و ماجراهای خانواده‌ای را به نمایش گذاشت که از حضور در محیط پیرامون خود وحشت دارند. اما تغییرات زیست‌محیطی و نابودی محل زندگی‌شان، آنها را مجبور به کوچ می‌کند. در این بین، جوانی غریبه به آنها کمك می‌کند تا در دل طبیعت وحشی زنده مانده و به حیات خود ادامه دهند. مدت‌ها صحبت تولید قسمت دوم این فیلم است. قرار بود قسمت تازه توسط شرکت دریم ورکز برای نمایش عمومی در سال ۲۰۲۰ آماده شود، اما کرونا روند تولید را متوقف کرد. جالب این که برعکس مدیران این شرکت، تهیه‌کنندگان «نام ما آدام است» رایان رینولدز سخت در تکاپوی ساخت آن هستند. این اکشن آینده‌نگرانه که قرار بود توسط شرکت پارامونت تهیه شود، حالا سر از شبکه نتفلیکس درآورده است. ماه قبل اعلام شد این فیلم با بازی رینولدز و سرمایه‌ای ۷۰ میلیون دلاری تهیه می‌شود. حالا

پارامونتی‌ها گفته‌اند نتوانسته‌اند سرمایه لازم را برای آن فراهم کنند و امتیاز تولیدش را به نتفلیکسی‌ها داده‌اند. شاون لوی، کارگردان فیلم و داستانش درباره سفر شخصیت اصلی آن در زمان است. / هالیوود ریپورتر